

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ

Кафедра славянскіх літаратур

АГРЭНІЧ

Аліна Аляксандраўна

ГІСТОРЫЯ І НАРОД

(Канцэпцыя паўстання 1863–1864 гг.

у творчасці Э. Ажэшкі і У. С. Караткевіча)

Дыпломная работа

Навуковы кіраўнік:
доктар філалагічных навук,
прафесар Чарота Іван Аляксеевіч

Датушчана да абароны

«___» _____ 2017 г.

Заг. кафедры славянскіх літаратур

доктар філалагічных навук, прафесар І. А. Чарота

Мінск, 2017

Рэферат дыпломнай работы

Дыпломная работа складаецца з 50 старонак, 44 выкарыстаных крыніц.

Ключавыя словы: ПАЎСТАННЕ 1863-1864, КАМПАРАТЫВІСТЫКА, РАМАН, П'ЕСА, НАВЕЛА, ПАРАЎНАЛЬНА-ТЫПАЛАГІЧНЫ АСПЕКТ, ВОБРАЗЫ-СІМВАЛЫ, ГІСТОРЫЯ, АЖЭШКА, КАРАТКЕВІЧ.

Аб'ектам даследавання з'яўляюцца раман «Над Нёманам» («Nad Niemnem») і зборнік навел «Gloria victis» Э. Ажэшкі, раман «Каласы пад сярпом тваім» і п'еса «Кастусь Каліноўскі» У. С. Караткевіча.

Прадмет даследавання – вобразы-сімвалы, непасрэдна звязаныя з паўстаннем, а таксама вобраз кіраўніка паўстання (Р. Траўгут у Э. Ажэшкі і К. Каліноўскі ў У. С. Караткевіча) і вобраз рускага чалавека ў паўстанні.

Мэта дадзенай работы – выяўленне агульнасці ў бачанні правадыра нацыянальна-вызваленчага руху, салідарнасці пісьменнікаў у стаўленні да рускага народа ў паўстанні 1863–1864 гг., а таксама падабенства ў ідэяна-мастацкім адлюстраванні паўстання. Для дасягнення дадзенай мэты былі пастаўлены наступныя задачы: вызначыць ролю паўстання 1863–1864 гг. у гісторыі Польшчы і Беларусі; раскрыць яго значэнне для творчых біяграфій Э. Ажэшкі і У. С. Караткевіча; выявіць рэальныя заслугі Р.Траўгута і К. Каліноўскага паводле іх значнасці для гісторыі Польшчы і Беларусі. На матэрыяле абраных для даследавання мастацкіх твораў, адпаведна: ахарактарызаваць вобраз правадыра паўстання; выявіць стаўленне пісьменнікаў да рускага чалавека як прадстаўніка краіны-імперыі; разгледзець вобразы ракі, Магілы і дрэва ў раманах пісьменнікаў на прадмет сімвалічнага значэння ў межах канцэпцыі паўстання; супаставіўшы і параўнальна даследаваўшы творы, зрабіць адпаведныя высновы.

У рабоце былі выкарыстаны наступныя метады даследавання: біяграфічны, сацыяльна-гістарычны, параўнальна-тыпалагічны, герменеўтычны.

Навізна даследавання заключаецца ў правядзенні параўнальна-тыпалагічнага даследавання твораў Э. Ажэшкі і У. С. Караткевіча, прысвечаных паўстанню 1863–1864 гг. Даследаванне выявіла, што Э. Ажэшка і У. С. Караткевіч збліжаюцца ў вобразна-сімвалічным аспекце адлюстравання тэмы паўстання 1863–1864 гг., з'яўляюцца салідарнымі ў стаўленні да шэраговага прадстаўніка рускага народа, не атаясамліваючы яго з дзяржавай, а таксама звяртаюцца да падобных прыёмаў апісання кіраўніка паўстання з мэтай узвысіць яго асобу і нават сакралізаваць яе.

Атрыманыя вынікі і высновы даследавання могуць быць выкарыстаны на занятках па беларускай і польскай літаратурах, гісторыі Польшчы і Беларусі, эстэтыцы.

Реферат дипломной работы

Дипломная работа включает в себя 50 страниц, 44 использованных источника.

Ключевые слова: ВОССТАНИЕ 1863-1864, КОМПАРАТИВИСТИКА, РОМАН, ПЬЕСА, НОВЕЛЛА, СРАВНИТЕЛЬНО-ТИПОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ, ОБРАЗЫ-СИМВОЛЫ, ИСТОРИЯ, ОЖЕШКО, КОРОТКЕВИЧ.

Объектам исследования являются роман «Над Нёманом» («Nad Niemnem») и сборник новелл «Gloria victis» Э. Ожешко, роман «Колосья под серпом твоим» и пьеса «Кастусь Калиновский» В. С. Короткевича.

Предмет исследования – образы-символы, непосредственно связанные с восстанием, а также образ вождя восстания (Р. Траугутт у Э. Ожешко, К. Калиновский у В. С. Короткевича) и образ русского человека в восстании.

Цель данной работы – выявление общности в видении вождя национально-освободительного движения, солидарности писателей в отношении к русскому народу в восстании 1863–1864 гг., а также сходство в идейно-художественном отображении восстания. Для достижения данной цели были поставлены следующие задачи: определить роль восстания 1863–1864 гг. в истории Польши и Беларуси; раскрыть его значение для творческих биографий Э. Ожешко и В. С. Короткевича; выявить реальные заслуги Р. Траугутта и К. Калиновского согласно их значимости для истории Польши и Беларуси. На материале выбранных для исследования художественных произведений, соответственно: охарактеризовать образ вождя восстания; выявить отношение писателей к русскому человеку как представителю страны-империи; рассмотреть образы реки, Могилы и дерева в романах писателей на предмет символического значения в пределах концепции восстания; сопоставив и сравнительно исследовав произведения, сделать соответствующие выводы.

В работе были использованы следующие методы исследования: биографический, социально-исторический, сравнительно-типологический, герменевтический.

Новизна исследования заключается в проведении сравнительно-типологического исследования произведений Э. Ожешко и В. С. Короткевича, посвященных восстанию 1863–1864 гг. Исследование выявило, что Э. Ожешко и В. С. Короткевич сближаются в образно-символическом аспекте отображения темы восстания, являются солидарными в отношении к русским, не отождествляя их с государством, обращаются к похожим приёмам описания вождя восстания с целью возвысить его личность и даже сакрализировать её.

Полученные результаты и выводы исследования могут быть использованы на занятиях по белорусской и польской литературах, истории Польши и Беларуси, эстетике.

Abstract of the thesis

Diploma work includes 50 pages, 44 sources used.

Key words: REVOLUTION 1863–1864, COMPARATIVISM, NOVEL, PLAY, NOVELLA, COMPARATIVE-TYOLOGICAL ASPECT, IMAGE-SYMBOLS, HISTORY, OZHESHKO, KOROTKEVICH.

The objects of the research are the novel «On the Niemen» and the collection of novels «Gloria victis» by E.Ozheshko, the novel «Ears under your sickle» and the play «Kastus Kalinovsky» by V. Korotkevich.

The subject of the study is symbol images directly related to the rebellion, as well as the image of the rebellion leader (R. Traugutt in E. Ozheshko, K. Kalinovsky at V. Korotkevich) and the image of a Russian man in the rebellion.

The purpose of this work is to reveal the commonality in the vision of the national liberation movement leader, the solidarity of writers in relation to the Russian people in the rebellion of 1863–1864 and the similarity in ideological and artistic depiction of the rebellion. To achieve this goal the following tasks were set: to determine the role of the 1863–1864 rebellion in the history of Poland and Belarus; to reveal its significance for the creative biographies of E. Ozheshko and V. Korotkevich; to reveal the real merits of R. Traugutt and K. Kalinowski according to their significance for the history of Poland and Belarus. On the material selected for study of works of art it was defined to characterize the image of the leader rebellion leader; to reveal the attitude of writers to a Russian person as a representative of the empire-country; to consider the images of the river, the Tomb and the tree in the writers' novels for symbolic meaning within the concept of insurrection; by comparing and comparatively studying the works draw the appropriate conclusions.

The following research methods were used in the work: biographical, socio-historical, comparative-typological and hermeneutic.

The originality of the study consists in carrying out a comparative typological study of E. Ozheshko's and V. Korotkevich's works devoted to the 1863–1864 rebellion. The study revealed that E.Ozheshko and V. Korotkevich are close in a figurative-symbolic aspect of displaying the theme of the rebellion. They are solidary in relation to the Russians not identifying them with the state and turn to similar methods of describing the leader of the rebellion with the goal of raising his personality and even to sacralize it.

The results and conclusions of the study can be used in the classes of Belarusian and Polish literature, the history of Poland and Belarus, and aesthetics.